

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι ἡ περίοδος τῆς πνευματικῆς προετοιμασίας τῶν πιστῶν γιὰ τὸ Πάσχα. Μετὰ τὸ τέλος της, ἡ Ἐκκλησία μᾶς εἰσάγει στὴν Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, τὴν λεγόμενη *Μεγάλη Ἑβδομάδα*. Ὀνομάζεται *μεγάλη* διότι τὰ γεγονότα ποὺ ἑορτάζουμε σ' αὐτὴν ἔχουν πολὺ μεγάλη σημασία γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ ἐξετάσουμε μὲ συντομία τὴν κάθε μέρα ξεχωριστά.

* * *

Τὴν **Μεγάλη Δευτέρα** ἑορτάζουμε:

α. Τὸν ἅγιο Ἰωσήφ τὸν Πάγκαλο, ἕναν ἀπὸ τοὺς δώδεκα γιουοὺς τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ. Φθονήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, ρίχθηκε σὲ βαθὺ λάκκο, πουλήθηκε γιὰ τριάντα ἀργύρια, καὶ σύρθηκε δοῦλος στὴν Αἴγυπτο. Ἐκεῖ ἔλαμψε μὲ τὴν ἀρετὴ τῆς σωφροσύνης καὶ ἀπὸ δοῦλος ἔφθασε νὰ γίνῃ ὁ πρῶτος μετὰ τὸν Φαραώ. Τὸν ἑορτάζουμε ὡς προτύπωση τοῦ Χριστοῦ, διότι καὶ ὁ Χριστὸς φθονήθηκε ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες Του Ἰουδαίους, πουλήθηκε γιὰ τριάντα ἀργύρια, θανατώθηκε καὶ κλείσθηκε σὲ σκοτεινὸ τάφο, καὶ τέλος ἀναστήθηκε γιὰ νὰ βασιλεύσῃ αἰώνια.

β. Τὴν ἀνάμνηση τῆς ἄκαρπης συκιᾶς τὴν ὁποία καταράσθηκε ὁ Χριστὸς καὶ ξεράθηκε. Τὸ γεγονὸς ἔγινε λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ συκιά συμβόλιζε τὴν ἄκαρπη συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἡ ἀνάμνηση αὐτὴ εἶναι παράλληλα μιὰ προτροπὴ γιὰ κάθε πιστό, ὥστε νὰ προσφέρῃ στὸν Χριστὸ καρποὺς μετανοίας.

Τὰ τροπάρια τῆς ἡμέρας ἀναφέρονται ἤδη στὰ Πάθη τοῦ Κυρίου:

Φθάσαντες, πιστοί, τὸ σωτήριον πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τὴν ἄφατον αὐτοῦ μακροθυμίαν δοξάσωμεν· ὅπως τῇ αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ, συνεγείρη καὶ ἡμᾶς, νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

* * *

Τὴν **Μεγάλη Τρίτη** γίνεται ἡ ἀνάμνηση τῆς παραβολῆς τῶν δέκα Παρθένων. Ἡ παραβολὴ μᾶς θυμίζει ὅτι ἡ στιγμή τοῦ θανάτου εἶναι ἄγνωστη, καὶ μᾶς καλεῖ σὲ συνεχῆ ἐγρήγορση γιὰ τὴν προὔπαντηση τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ.

Οἱ ὕμνοι τῆς ἡμέρας μᾶς καλοῦν σέ μετάνοια, καὶ ἀναφέρονται καὶ σὲ ἄλλες παρόμοιες παραβολές, ὅπως τῶν βασιλικῶν γάμων καὶ τῶν ταλάντων. Τὸν νυμφῶνά Σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ· λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς, Φωτοδότα, καὶ σῶσόν με.

* * *

Τὴν **Μεγάλη Τετάρτη** γίνεται ἡ ἀνάμνηση τῆς ἀμαρτωλῆς γυναίκας ποὺ μετανοημένη ἄλειψε τὸν Κύριο μὲ πολύτιμο μύρο. Τὸ γεγονός συνέβη στὴν Βηθανία δύο ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὸ σωτήριο Πάθος. Ἡ θερμὴ μετάνοια τῆς γυναίκας καὶ ἡ προσφορά τῆς ἔγιναν δεκτὰ ἀπὸ τὸν Κύριο, καὶ μάλιστα ὡς μύρα γιὰ τὸν ἐπικείμενο ἐνταφιασμό Του. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ Ἰούδας διαμαρτύρεται γιὰ τὴν σπατάλη τοῦ μύρου καὶ τὴν ἴδια ὥρα πηγαίνει στοὺς Ἰουδαίους καὶ γιὰ τριάντα ἀργύρια ὑπόσχεται νὰ τοὺς παραδώσῃ τὸν Διδάσκαλό Του!

Ἡ ὕμνολογία τῆς ἡμέρας μὲ ἀπαράμιλλη τέχνη περιγράφει καὶ ἀναλύει τὰ δύο αὐτὰ γεγονότα: Ὅτε ἡ ἀμαρτωλὸς προσέφερε τὸ μύρον, τότε ὁ μαθητῆς συνεφώνει τοῖς παρανόμοις· ἡ μὲν ἔχαιρε, κενούσα τὸ πολύτιμον, ὁ δὲ ἔσπευδε πωλῆσαι τὸν ἀτίμητον· αὕτη τὸν Δεσπότην ἐπεγίνωσκεν, οὗτος τοῦ Δεσπότην ἐχωρίζετο· αὕτη ἠλευθεροῦτο, καὶ ὁ Ἰούδας δοῦλος ἐγεγόνει τοῦ ἐχθροῦ. Δεινὸν ἡ ραθυμία! μεγάλη ἡ μετάνοια, ἦν μοι δώρησαι, Σωτήρ, ὁ παθῶν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ἀποκορύφωμα τῆς σημερινῆς ὕμνολογίας, σὲ ποίηση καὶ νοήματα, εἶναι τὸ περίφημο δοξαστικὸ τῆς Κασσιανῆς: Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις...

* * *

Τὴν **Μεγάλη Πέμπτη** ἐορτάζουμε τέσσερα γεγονότα ποὺ συνέβηκαν μία μέρα πρὶν τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου:

α. Τὸν ἱερὸ Νιπτήρα, δηλ. τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν τῶν Μαθητῶν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Ἡ πράξη αὕτη τοῦ Κυρίου ἄφησε αἰώνιο παράδειγμα ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης, ἂν μάλιστα σκεφθοῦμε ὅτι (ὅπως ἀποδεικνύουν οἱ ἅγιοι Πατέρες) ὁ Χριστὸς ἔπλυνε πρῶτα τὰ πόδια τοῦ Ἰούδα!

β. Τὸ Μυστικὸ Δεῖπνο, δηλαδὴ τὴν πρώτη θεία Λειτουργία πάνω στὴν γῆ, ὅπως τὴν περιγράφουν οἱ ἅγιοι Εὐαγγελιστές.

γ. Τὴν προσευχὴ τοῦ Κυρίου στὴν Γεθσημανῆ. Ὁ Κύριος δείχνει τὴν ἀνθρώπινη ἀγωνία μπροστὰ στὸν θάνατο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόλυτη ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ Πατέρα.

δ. Τὴν προδοσία. Ὁ Ἰούδας, γνωρίζοντας τὸν τόπο προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ φέρνει στρατιῶτες καὶ πολὺ ὄχλο, καὶ τὸν συλλαμβάνουν.

Τὰ συνταρακτικὰ αὐτὰ γεγονότα, καὶ κυρίως ἡ προδοσία, περιγράφονται ἀναλυτικὰ ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὴν σημερινὴ θεία Λειτουργία, λόγω τῆς ἰδιαίτερης ἀνάμνησης τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ὑπάρχει πολὺ μεγάλη προσέλευση στὴν θεία Κοινωνία. Ἡ Ἐκκλησία ὁμως τονίζει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη καὶ ἡ προετοιμασία μὲ τὸ Μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Κάθε προετοιμασμένος πιστὸς μπορεῖ νὰ πῆ στὸν Χριστό, καθὼς πλησιάζει νὰ κοινωνήσῃ:

Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε· οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ μυστήριον εἶπω, οὐ φίλημά σοι δώσω καθάπερ ὁ Ἰούδας· ἀλλ' ὡς ὁ ληστής ὁμολογῶ σοι· Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

* * *

Τὴν **Μεγάλη Παρασκευὴ** ἐορτάζουμε τὰ ἅγια καὶ σωτήρια Πάθη τοῦ Χριστοῦ, δηλ. τὰ χτυπήματα, τὰ φτυσίματα, τὴν ὕβρει, τὴν εἰρωνεῖες ποὺ δέχτηκε, τὸ ξίδι, τὰ καρφιά, τὴν λόγχη καὶ κυρίως τὸν σταυρικὸ θάνατο ποὺ ὑπέμεινε ὁ ἀναμάρτητος Κύριος γιὰ χάρη μας. Ὅπως λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες, ὁ Θεὸς μποροῦσε νὰ μᾶς λυτρώσῃ καὶ μὲ ἄλλο τρόπο, ἀλλὰ μὲ τὴν θυσία τοῦ μονογενοῦς Τοῦ Υἱοῦ ἔδειξε πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἀγάπη Του γιὰ μᾶς!

Τὴν ἴδια μέρα ἐορτάζουμε καὶ τὴν σωτήρια ὁμολογία τοῦ μετανοημένου ληστοῦ ποὺ σταυρώθηκε μαζί μὲ τὸν Χριστό, χάρη στὴν ὁποία κέρδισε σὲ μία στιγμή τὸν Παράδεισο.

Στὴν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας, μὲ τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια καὶ τὴν πλούσια ὑμνολογία, ἐκτυλίσσονται μὲ πολὺ ζωντανὸ τρόπο τὰ ἄχραντα Πάθη: *Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγῶσιν, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπεστράφη ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπυτσμάτων· βήματι Πιλάτου παρέστην, καὶ Σταυρὸν ὑπέμεινα, διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν.*

Στὸν Ἐσπερινὸ τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς γίνεται ἡ ἀποκαθήλωση, καὶ ἡ προσκύνηση τοῦ Ἐπιταφίου. Μὲ τὴν ἀκριβῆ ἀναπαράσταση τοῦ θείου Πάθους οἱ πιστοὶ ζοῦν μυστηριακὰ ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα.

Κατὰ τὴν παράδοση, ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα αὐτὴ οἱ πιστοί, ὅσοι μποροῦν, δὲν γεύονται τίποτα, ἐνθυμούμενοι τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου καὶ συμμετέχοντας κατὰ κάποιον τρόπο σ' αὐτό.

* * *

Τὸ **Μεγάλο Σάββατο** ἐορτάζουμε τὴν ταφή τοῦ Κυρίου καὶ τὴν κάθοδο Του στὸν Ἅδη. Ὁ Χριστός, ὡς ἄνθρωπος ποὺ ἦταν, κατέβηκε μετὰ τὸν θάνατό Του στὸν σκοτεινὸ Ἅδη. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν καὶ ἀληθινὰ Θεός, ὄχι μόνο δὲν κρατήθηκε στὸν Ἅδη, ὅπως ὅλες οἱ ἄλλες ψυχές τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐλευθέρωσε ἀπὸ ἐκεῖ ὅλους ὅσους πίστεψαν σ' Αὐτόν. Γι' αὐτὸ ἡ κάθοδος τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἅδη ὀνομάζεται καὶ πρώτη Ἀνάσταση.

Μὲ γλαφυρὸ καὶ ζωντανὸ τρόπο τὰ τροπάρια τῆς ἡμέρας καὶ κυρίως τὰ Ἐγκώμια, περιγράφουν τὸ μέγεθος τῆς θείας συγκαταβάσεως (ὁ Θεὸς καταδέχτηκε νὰ μπῆ στὸν τάφο), τὸν πόνο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀλλὰ καὶ τὴν πανωλεθρία τοῦ Ἄδου, δηλαδὴ τοῦ Διαβόλου. Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, νεκρὸς ὄραται· καὶ σμύρνη καὶ σινδόνι ἐνειλημμένος, ἐν μνημείῳ κατατίθεται, ὡς θνητὸς ὁ ἀθάνατος. Γυναῖκες δὲ αὐτὸν ἦλθον μυρίσαι, κλαῖουσαι πικρῶς καὶ ἐκβοῶσαι· Τοῦτο Σάββατόν ἐστι τὸ ὑπερευλογημένον, ἐν ᾧ Χριστὸς ἀφύπνωσας, ἀναστήσεται τριήμερος.

* * *

Τὴν **Κυριακὴ τοῦ Πάσχα** ἐορτάζουμε τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἅγιο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν χωρίστηκε ποτὲ ἡ θεότητά Του, ἐνώνεται μὲ τὴν ἄχραντη ψυχὴ Του καὶ ἀνασταίνεται ἄφθαρτο, ἀφήνοντας ἄδειο τὸ μνημεῖο. Οἱ φύλακες καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τρομάζουν, οἱ Μυροφόρες καὶ οἱ Ἀπόστολοι πλημμυρίζουν ἀπὸ χαρὰ. Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἐγγύηση τῆς ἀναστάσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Καὶ γιὰ ὅσους πίστεψαν στὸν Χριστό, εἶναι πρόγευση τῆς μελλοντικῆς αἰώνιας ζωῆς μαζί Του. Δίκαια λοιπὸν θεωρεῖται ὡς ἡ μεγαλύτερη ἐορτὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα. Εἴπωμεν ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς· Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει, καὶ οὕτω βοήσωμεν· Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, ζωὴν χαρισάμενος.

